

Zwalczanie ubóstwa energetycznego na poziomie lokalnym: przypadek budynków wielorodzinnych

Karta informacyjna n° 1

Współfinansowane przez Unię Europejską (umowa nr 101167621). Wyrażone poglądy i opinie są jednak wyłącznie poglądami i opiniami autora(-ów) i nie muszą odzwierciedlać poglądów Unii Europejskiej lub CINEA. Ani Unia Europejska, ani organ przyznający dotację nie ponoszą za nie odpowiedzialności.

Zwalczanie ubóstwa energetycznego na poziomie lokalnym: przypadek budynków wielorodzinnych

Aby zapewnić interesariuszom aktualny przegląd wiedzy i praktyk w zakresie badań i polityk dotyczących ubóstwa energetycznego na szczeblu regionalnym i lokalnym, ze szczególnym uwzględnieniem budynków wielorodzinnych, w ramach projektu LOCATEE opracowano raport "[Ubóstwo energetyczne na poziomie lokalnym i rola budynków wielorodzinnych](#)".

Niniejsza karta informacyjna zawiera podsumowanie kluczowych wyników i wniosków zawartych w raporcie, opierając się bezpośrednio na ustaleniach pozyskanych dzięki zastosowaniu wielopoziomowego podejścia.

Rola planów działania na rzecz zrównoważonej energii i klimatu (SECAP) – czynniki sprzyjające i utrudniające

Czynniki sprzyjające

- **Ustanowienie ram współpracy**, takich jak wspólne plany działania na rzecz zrównoważonej energii i klimatu (SECAP) lub wspólne działania w ich ramach, pozwala gminom łączyć swoje zasoby finansowe i ludzkie. To ostatnie może skłonić mniejsze gminy do pokonania indywidualnych ograniczeń zasobów poprzez zniesienie barier administracyjnych, a także ułatwienie transferu wiedzy dzięki współpracy.
- **Integracja SECAPów z innymi politykami Unii Europejskiej (UE) i politykami krajowymi** może zapewnić metodologie, podejścia i strategie służące osiągnięciu celów w zakresie redukcji emisji, tak aby działania lokalne były zgodne z nadrzędnymi celami UE w zakresie neutralności klimatycznej.
- **Zaangażowanie interesariuszy, udział społeczności poprzez warsztaty, konsultacje publiczne i inicjatywy obywatelskie** są niezbędne do wyrażenia obaw lokalnych społeczności i konstruowania w oparciu o nie priorytetów, a jednocześnie zdobywania poparcia społecznego

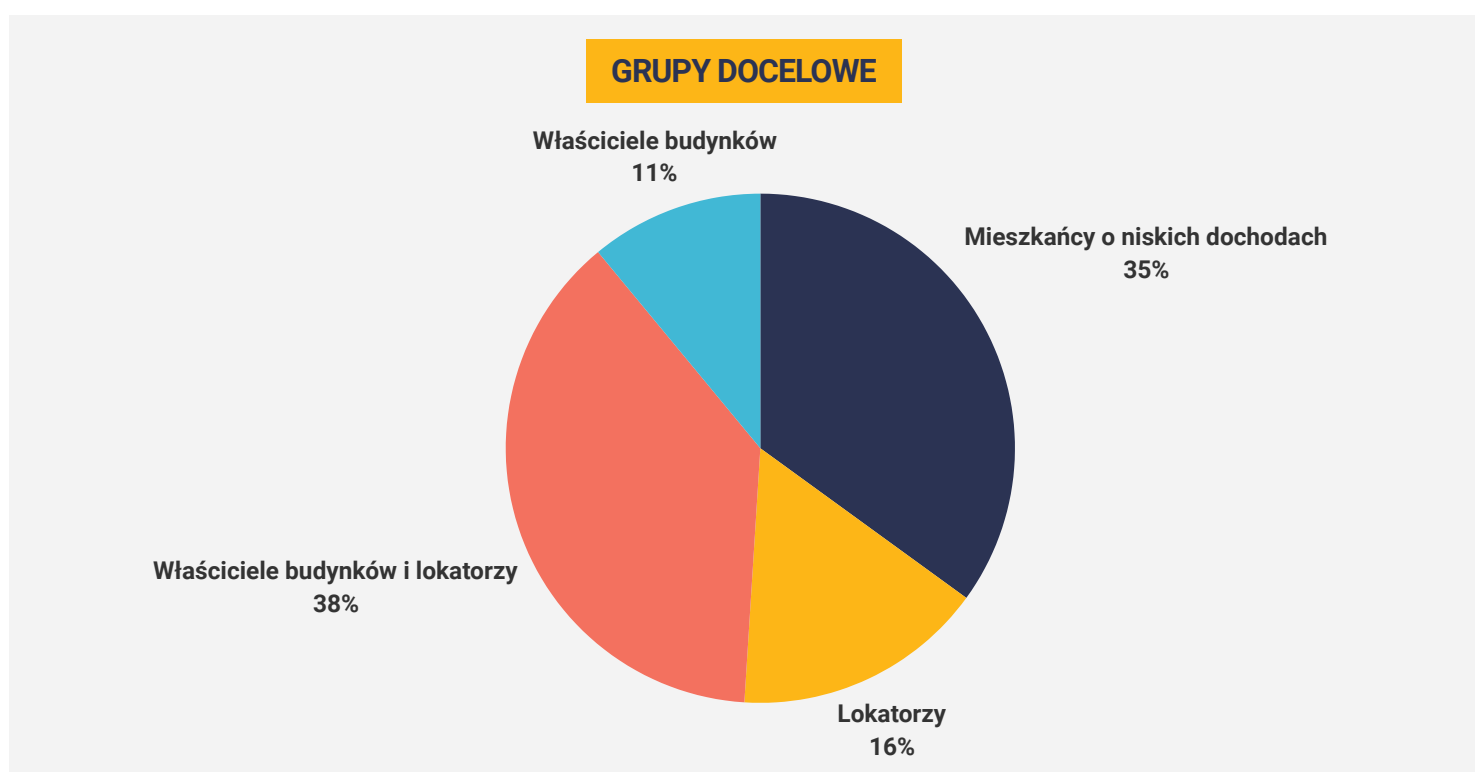
Bariery

- **Ograniczone zasoby**, zwłaszcza w mniejszych gminach, które dysponują ograniczoną liczbą pracowników, wiedzą techniczną i środkami finansowymi niezbędnymi do samodzielnego opracowywania i realizacji strategii.
- **Niekompletność i ograniczona dostępność danych** (często z powodu problemów związanych z RODO), nawet z krajowych rejestrów, a także brak ustandaryzowanych metodologii śledzenia zużycia energii, emisji dwutlenku węgla (CO₂), poziomu ubóstwa energetycznego i działań renowacyjnych.
- **Brak integracji z innymi strategiami działań na rzecz klimatu**. SECAPy koncentrują się głównie na łagodzeniu skutków zmian klimatu, nie skupiając się na adaptacji – brak wymiaru społecznego.

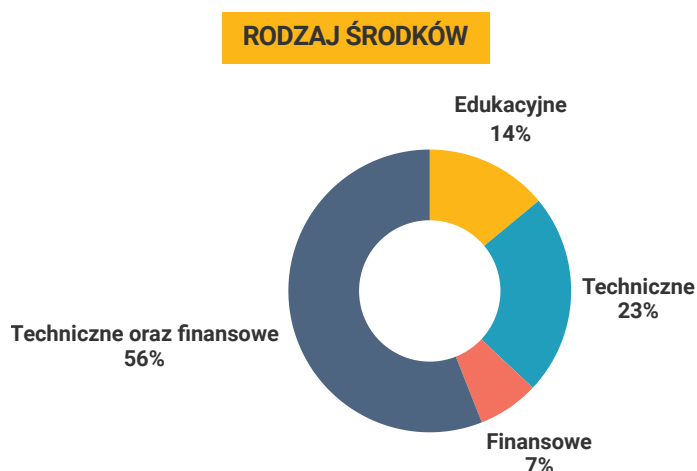
Krajobraz polityk aktualnie obowiązujących w Europie

Poniższe wykresy uzupełniają informacje zawarte w SECAP o analizę ponad **50 europejskich polityk** dotyczących **ubóstwa energetycznego w prywatnych budynkach wielorodzinnych** na szczeblu lokalnym i regionalnym – klasyfikując je na podstawie kluczowych parametrów, takich jak grupy docelowe, rodzaje środków, mechanizmy realizacji, organy wykonawcze, zakres chronologiczny, mechanizmy oceny i inne.

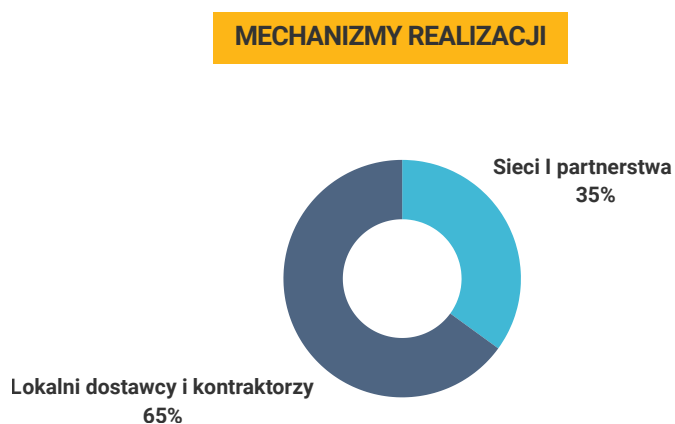
Podział analizowanych polityk i inicjatyw według grup, do których są skierowane:

Klasyfikacja analizowanych polityk i inicjatyw w oparciu o rodzaj zawartych w nich środków:

Klasyfikacja mechanizmów realizacji analizowanych polityk i inicjatyw:

Identyfikacja barier – podejście holistyczne

Przeanalizowano różne podejścia do przeciwdziałania ubóstwu energetycznemu w prywatnych budynkach wielorodzinnych, aby uzyskać możliwie pełny obraz problemu. W pierwszej kolejności omówiono bariery, które dotyczą prywatnych budynków wielorodzinnych ogółem i odzwierciedlają strukturalne wyzwania całego sektora mieszkaniowego. Następnie skupiono się na **sektorze najmu prywatnego**, gdzie udział prywatnych budynków wielorodzinnych jest wysoki, a specyfika tego segmentu sprawia, że bariery te są szczególnie wyraźne.

W ostatniej części przedstawiono bariery, z jakimi mierzą się **władze lokalne**, odgrywające kluczową rolę w przeciwdziałaniu ubóstwu energetycznemu.

Prywatne budynki wielorodzinne

- Wysokie **koszty początkowe**
- **Ograniczony dostęp do finansowania**
- **Trudności w spełnieniu wymogów dotyczących współfinansowania**, nawet w przypadku dostępności dotacji lub grantów
- Konieczność osiągnięcia **konsensusu** między wieloma podmiotami
- **Brak konkretnych grup** docelowych w obowiązujących politykach
- Ograniczona zgodność z **normami efektywności energetycznej** dla prywatnych budynków wielorodzinnych
- **Brak wiedzy technologicznej** w zakresie gruntownych modernizacji energetycznych budynków
- **Niektóre budynki wielorodzinne są uznawane za zabytkowe**, co utrudnia ich renowację

Sektor najmu prywatnego

- **Rozdział motywacji**
- **Wzrost czynszu po remontach** (który w wielu przypadkach przewyższa całkowite oszczędności energii) – eksmisje
- Jeszcze **większa** podatność na zagrożenia w sektorze/wykluczenie społeczne
- **Niewidoczność polityczna/brak danych dotyczących ubóstwa energetycznego** wśród najemców
- **Niewystarczające możliwości techniczne** mogą opóźniać lub uniemożliwiać wdrożenie

Władze lokalne

- **Brak dostępnych danych** umożliwiających identyfikację gospodarstw domowych znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji
- **Niesprzyjające i niespójne ramy polityczne**, zwłaszcza w przypadku mniejszych gmin
- Brak solidnych ram **terytorialnych na szczeblu regionalnym**
- **Brak finansowania** ze strony instytucji finansowych lub organów krajowych
- **Niewystarczająca integracja** polityki z regionalnymi i lokalnymi procesami decyzyjnymi
- **Nieufność** lokalnych mieszkańców wobec polityki samorządowej
- **Brak dostępu** do lokalnych kanałów marketingowych dla lokalnych mieszkańców
- Brak wyspecjalizowanych agencji/**niewystarczające zdolności instytucjonalne**
- **Niedobór** lokalnych pracowników zajmujących się efektywnością energetyczną lub zaufanych wykonawców
- **Izolacja geograficzna** niektórych gmin

Środki poprawy efektywności energetycznej w Grecji, Polsce i Portugalii

UE wprowadziła szereg dyrektyw i strategii, które stanowią ramy dla promowania efektywności energetycznej w sektorze budowlanym. Przepisy te wyznaczają podstawowe kierunki działań w państwach członkowskich, ale ich praktyczny wpływ zależy od zaadaptowania ich na poziomie krajowym i lokalnym.

Kluczowe elementy obejmują:

- Minimalne standardy charakterystyki energetycznej dla istniejących budynków poddawanych gruntownym renowacjom, obejmujące wymogi dotyczące lepszej izolacji, wydajnych systemów ogrzewania/chłodzenia (np. pomp ciepła) oraz wysokowydajnych materiałów budowlanych.
- Wymogi dotyczące niemal zerowego zużycia energii w nowych budynkach, oparte w dużej mierze na odnawialnych źródłach energii.
- Długoterminowe strategie renowacyjne mające na celu dekarbonizację zasobów budowlanych do 2050 r., przy czym priorytetowo traktowane są gospodarstwa domowe znajdujące się w trudnej sytuacji.
- Promowanie inteligentnych technologii, takich jak inteligentne liczniki i systemy sterowania ogrzewaniem/chłodzeniem, wspierane przez wskaźnik gotowości na inteligentne rozwiązania.
- Stopniowe wycofywanie ogrzewania opartego na paliwach kopalnych na rzecz odnawialnych i wydajnych alternatyw.
- Środki wsparcia społeczno-gospodarczego, w tym ukierunkowane zachęty finansowe poprzez instrumenty takie jak unijna inicjatywa "Fala Renowacji" and the "Społeczny Fundusz Klimatyczny".

Każde z państw pilotażowych LOCATEE (tj. Grecja, Polska i Portugalia) przyjęło środki zgodne z celami UE, dostosowując je jednocześnie do warunków krajowych.

Przykładowe działania w zakresie efektywności energetycznej, które można wykorzystać w ramach podejścia LOCATEE, to:

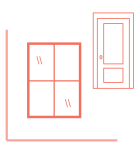
Poprawa (lub montaż) **izolacji termicznej** budynku.

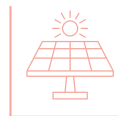
Integracja energooszczędnych systemów ogrzewania i chłodzenia (np. pomp ciepła i klimatyzatorów o wysokiej klasie efektywności energetycznej).

Wykorzystanie materiałów budowlanych o wysokiej efektywności energetycznej, biomateriałów, materiałów pochodzących z recyklingu i innych rozwiązań opartych na naturalnych materiałach.

Wymiana starych drzwi i okien na **nowe, energooszczędne**.

Instalacja technologii odnawialnych do wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej wody użytkowej (np. fotowoltaika i kolektory słoneczne).

Rola pośredników i najlepsze praktyki, które mogą wdrożyć

Podmioty mieszkaniowe

Rola

- Regulowanie, rozwijanie, finansowanie i zarządzanie infrastrukturą mieszkaniową (**publiczne podmioty mieszkaniowe**)
- Budowa, sprzedaż i wynajem lokali mieszkalnych na rynku mieszkaniowym (**prywatne podmioty mieszkaniowe**)
- Zapewnianie mieszkań po przystępnych cenach lub mieszkań socjalnych (**podmioty mieszkaniowe typu non-profit**)
- Zarządzanie mieszkaniami będącymi własnością zbiorową (**spółdzielcze podmioty mieszkaniowe**)
- Promowanie **renowacji budynków** i środków poprawiających efektywność energetyczną

Dobre praktyki

- **Renowacje poprawiające efektywność energetyczną** w przystępnych cenowo i socjalnych mieszkaniach
- **Przystępne cenowo i zrównoważone modele dostaw energii**
- **Zintegrowana pomoc finansowa** na modernizację poprawiającą efektywność energetyczną
- **Zaangażowanie najemców i inicjatywy zwiększające świadomość energetyczną**

Gminy

Rola

- **Kanały komunikacyjne** między mieszkańcami, instytucjami finansowymi, rządami krajowymi i ekspertami technicznymi
- **Pokonywanie barier finansowych, technicznych i społecznych**
- **Edukacja i wsparcie dla zainteresowanych stron**
- **Zarządzanie lokalnymi programami dotacji** Pomoc właścicielom domów w uzyskaniu dostępu do funduszy
- **Budowanie zaufania i bliskości** z obywatelami i interesariuszami
- **Wypełnianie luki** między polityką a jej wdrażaniem

Dobre praktyki

- Kompleksowe **planowanie działań na rzecz ograniczenia ubóstwa energetycznego**
- Włączanie **środków ograniczających ubóstwo energetyczne do lokalnych strategii**
- Tworzenie **punktów kompleksowej obsługi i centrów zasobów**
- Przeprowadzanie **audytów energetycznych** w gospodarstwach domowych znajdujących się w trudnej sytuacji
- **Ochrona obywateli przed odłączeniem dostaw energii** z powodu niezapłaconych rachunków (szczególnie w przypadku konsumentów znajdujących się w trudnej sytuacji)
- Działania na rzecz **budowania potencjału** kluczowych zainteresowanych stron – **środki informacyjne i uświadamiające**

Spółeczeństwo obywatelskie

Rola

- **Uzupełnianie luk w programach efektywności energetycznej** (szczególnie w przypadku społeczności marginalizowanych)
- **Zapewnianie bezpośredniej pomocy gospodarstwom domowym dotkniętym ubóstwem energetycznym** poprzez usługi doradcze, wskazówki finansowe i wsparcie techniczne
- **Promowanie zmian politycznych i usprawnień systemowych**
- **Ułatwianie współpracy** między zainteresowanymi stronami
- **Oferowanie kompleksowego wsparcia** poprzez połączenie pomocy społecznej z usługami doradztwa energetycznego

Dobre praktyki

- **Doradztwo energetyczne** dla gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej
- **Zintegrowane strategie** doradztwa i wymiany urządzeń

POBIERZ PEŁNY RAPORT [TUTAJ](https://ibs.org.pl/en/research/locatee-local-authorities-tackling-energy-poverty-in-private-multi-apartment-buildings/)

Zostańmy w kontakcie

<https://ibs.org.pl/en/research/locatee-local-authorities-tackling-energy-poverty-in-private-multi-apartment-buildings/>

[LIFE-LOCATEE](#)

Współfinansowane przez Unię Europejską (umowa nr 101167621). Wyrażone poglądy i opinie są jednak wyłącznie poglądami i opiniami autora(-ów) i nie muszą odzwierciedlać poglądów Unii Europejskiej lub CINEA. Ani Unia Europejska, ani organ przyznający dotację nie ponoszą za nie odpowiedzialności.